

Katar 2006

Ayla Akdoğan*

2006 yılı Katar için iç gelişmelerden çok dış gelişmelerin damgasını vurduğu bir yıl olmuştur. Bu yıl, Lübnan'da yaşanan olaylar, İran, Filistin ve Danimarka'da meydana gelen gelişmelerden dolayı özellikle Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ndeki üyeliği nedeniyle Katar açısından hareketli geçmiştir. İsrail'in Lübnan içerisine kadar uzanan harekâtı neticesinde çoğunlukla masum insanların zarar görmesi üzerine Doha yönetimi duruma kayıtsız kalamayarak İsrail'i kınayan ve ona karşı yaptırım uygulanmasını öngören bir karar tasarısını Güvenlik Konseyi'ne sunmuştur. Bu tasarının ABD tarafından veto edilmesi sebebiyle hem İsrail'e yaptırım

uygulanması mümkün olmamış, hem de ABD'nin 2003 yılında Irak'a müdahalesinden beri müttefik olan Katar ve ABD ilk defa karşı karşıya gelmişlerdir. ABD ve Katar'ın farklı görüşleri savundukları olaylar bununla sınırlı kalmamıştır. Yine BM çatısı altında İran'a, nükleer teknoloji geliştirmesi nedeniyle bu girişimini durdurması çağrısı yapılması ve aksi takdirde yaptırım uygulanacağını

Resmî Adı	Katar
Başkent	Doha
Yüzölçümü	11.437 km ²
Nüfus	907.229
GSMH	26,37 Milyar Dolar
Hükümet Biçimi	Geleneksel Monarşi
Devlet Başkanı	Emir Hamdan bin El-Tani (1995-)
Dışişleri Bakanı	Şeyh Hamad Bin Cabir El Tani
Türkiye Büyükelçisi	Hasan Ali Hüseyin El-Nimah
Askeri Harcamalar/GSMH	% 10
Asker Sayısı	12,400 (2002)
Etnik Yapı	
Arap	% 45
Pakistanlı	% 18
Hindistanlı	% 18
İranlı	% 15
Diğer	% 4
Dini Yapı	
İslam	% 85
Hristiyan	% 6 (Katolik)
Diğer	% 9
Petrol Üretimi	790.500 varil/gün
Petrol Tüketimi	80.000 varil/gün
İhracat	30,37 milyar dolar
İthalat	12,26 milyar dolar

* Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, Doktora Öğrencisi.

açıklanması konusunda da Doha yönetimi Washington ile fikir ayrılığına düşmüştür. Katar, Güvenlik Konseyi'nde yapılan oylamada İran'a yaptırım kararı konusunda olumsuz oy kullanan tek devlet olmuştur. Bir başka gelişme de BM Genel Sekreteri'nin kim olacağı konusunda yapılan oylamada Doha yönetiminin geri kalan Arap devletlerinden farklı hareket etmesi nedeniyle Ürdün ile yaşadığı diplomatik kriz olmuştur.

Hem komşuları hem bölge ülkeleri ile olan ilişkilerini geliştirmek için 2006 yılında da yoğun çaba gösteren Katar, Haziran 2006'da Bahreyn ile, iki ülkeyi birbirine bağlayacak olan ve maliyeti kesin olmamakla birlikte 2 milyon doların üzerinde olacağı tahmin edilen ve bununla diğer komşularına olan bağımlılıklarını azaltmayı hedefledikleri bir köprü inşa etmek üzere bir anlaşma imzalamıştır.¹

Katar'ın İran ile ilişkileri 2006 yılında da, ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesi'nde Katar'ın oynadığı rol ve İran'da Cumhurbaşkanı olan Ahmedinejat'ın radikal politikaları çerçevesinde şekillenmiştir. Katar Başbakan Birinci Vekili ve Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani İran Cumhurbaşkanı Ahmedinejat'ı 23 Ocak 2006'da Tahran'da ziyaret ederek kendisine Katar Emiri Şeyh El-Thani'nin ikili ilişkilerin geliştirilmesini içeren sözlü mesajını iletmıştır. İran Dışişleri Bakanı Manuçer Mutteki ile Katar Dışişleri Bakanı arasındaki görüşmelerde ise, iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi için dışişleri departmanı direktörleri düzeyinde düzenli olarak bir araya gelen siyasi bir komitenin kurulması karara bağlanmıştır. Ayrıca iki taraf da ekonomik işbirliğinin önemine vurgu yaparak bunun gaz ve petrol alanlarının dışında da değişik alanlara yayılması konusunda bir gereklilik arz ettiğini belirtmişlerdir. İki tarafın yetkilileri bunun için çaba sarf edeceklerini açıklamışlardır.²

ABD'nin İran'ın nükleer çalışmalarına yönelik olumsuz tavrına karşılık Katar'ın da aralarında bulunduğu bazı devletler barışçıl amaçlı olduğu sürece nükleer teknolojiyi her devletin kullanabileceğini altını çizmişlerdir. Doha yönetimi İran'a olan desteğini değişik vesilelerle ortaya koymuştur. 4 Şubat 2006 tarihinde İran'ı ziyaret eden Katar Emiri Şeyh El-Thani, "Barışçıl amaçlı nükleer teknoloji edinme hakkı, bütün devletler için olduğu kadar İran için de yasal bir haktır. Önemli olan bu hakkı Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın kural ve düzenlemeleri içerisinde kullanmaktır" sözleri ile İran'ı desteklediğini

¹ "Bahrain and Qatar sign bridge deal", **Al-Jazeera**, June 23, 2006.

² "Ahmedinejad gets message from Emir", **Gulf Times**, January 24, 2006.

göstermiştir. Emir'in bu gezisi sırasında İran ile Katar arasında çok taraflı bir işbirliği anlaşması imzalamıştır. İki taraf da, Müslüman devletler arasında daha derin ilişkiler olması gerektiği, Katar ve İran'ın her zamankinden daha çok ikili ilişkilerini geliştirmeye ihtiyacı olduğu ve bu işbirliğinin hem iki ülke hem bölge ülkeleri hem de İslam dünyası açısından önem arz ettiği noktalarında görüş birliği içerisinde olduklarını açıklamışlardır.³

Ahmedinejat'ın bir hafta sonra 11 Şubat'taki iade-i ziyaretinde Emir El-Thani ile ikili ilişkiler, yeni uluslararası gelişmeler ve bölgesel meseleler ele alınmıştır. İran Cumhurbaşkanı bu çerçevede Irak konusunda özellikle ABD ve İngiltere'nin Irak'ı ne şekilde terk edebilecekleri konusunda bir ikileme olduklarını belirttikten sonra Irak'ı din ve etnisite unsurlarını kullanarak bölmeye çalıştıkları konusuna vurgu yapmıştır.⁴ Tahran ve Doha arasındaki ilişkiler açısından önemli başka bir gelişme de ABD'nin 31 Temmuz 2006'da BM Güvenlik Konseyi'nde gündeme getirdiği karar tasarısı olmuştur. Bu tasarı İran'ın bir ay içerisinde nükleer teknoloji elde etme ve kullanma girişimlerini sona erdirmemesi durumunda yaptırım uygulanmasını öngörmektedir. Tasarı 15 BMGK üyesinden sadece Katar tarafından kabul edilmiştir.⁵ İran'ın alandaki faaliyetleri ve ABD'nin tepkisi özellikle Körfez İşbirliği Konseyi'ne üye devletlerde endişeye neden olmaktaydı. 10 Aralık 2006'da Riyad'da bir araya gelen örgüt üyeleri olası bir saldırı durumunda kendilerini savunabilmeleri açısından nükleer teknolojiye kendilerinin de sahip olmaları gerektiği ve buna barışçıl amaçlar çerçevesinde sahip olunabileceği konularında hemfikir olduklarını beyan etmişlerdir.⁶

2005 yılında en çok ikili ilişki geliştirilen ve anlaşma yapılan bölge ülkesi olan Suriye ile ilişkiler bir önceki yıla kıyasla daha sönük geçmiştir. Katar Başbakan Birinci Vekili ve Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani, beraberindeki heyet ile 21 Şubat 2006'da resmi temaslarda bulunmak üzere Suriye'nin başkenti Şam'a gitmiştir. Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad ile yaptığı görüşmede kendisine Katar Emiri Şeyh El-Thani'nin bölgedeki duruma ilişkin ikili ilişkilere dair sözlü mesajını

³ "Qatar Amir: Peaceful nuclear technology is Iran's right", **Arabicnews**, February 5, 2006.

⁴ "Iran president in Qatar on mutual interest", **Arabicnews**, February 12, 2006.

⁵ Masood Haider, "UNSC gives Tehran Aug 31 deadline", **Dawn**, August 1, 2006.

⁶ "GCC members mull nuclear programme", **Al-Jazeera**, December 10, 2006; "Biz de nükleer güç olacağız", www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2006/12/061211_gulf_nuke.shtml

iletmiştir. Ayrıca Suriye Ekonomik İlişkiler Bakan Vekili Abdullah Dardari ile bir araya geldikleri toplantıda iki ülke ve iki halk arasındaki işbirliği üzerine görüş alverişinde bulunarak yatırımcılara her alanda ortak yatırım yapılması ve bu şekilde ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi konusunda çağrı yapmışlardır.⁷ 21 Mart 2006'da Suriye Dışişleri Bakanı Velid El-Muallim Doha'ya gerçekleştirdiği ziyarette Emir El-Thani'ye Suriye Devlet Başkanı Beşar Esat'ın ikili ilişkilerin son gelişmeler ışığında nasıl geliştirilebileceğini içeren sözlü mesajını iletmiştir.⁸

17 Ocak 2006 tarihinde Katar Kültür Bakanı Muhammed Kafud ve Lübnan Kültür Bakanı Tarık Metri, iki ulusun işbirliğini içeren, kültürel değişim ve ulusal kütüphaneler konusunda işbirliğini kapsayan bir kültürel çerçeve anlaşması imzalamışlardır. Durumdan memnuniyet duyan Lübnanlı Bakan, Katar Emiri'nin Lübnan Milli Kütüphanesi için yaptığı katkının önemine dikkat çekmek için, "böyle cömert bir katkı olmasaydı, bu düş gerçekleşmezdi" ifadelerini kullanmıştır.⁹

Katar'ın bölgedeki Arap devletleri tarafından resmen tanınmayan İsrail ile yolları birkaç gelişmede kesişmiştir. İsrail Dışişleri Bakanı 29 Ekim 2006'da Doha'da başlayacak olan 'Yeni Demokratiler' konulu uluslararası bir toplantıya resmen davet edilmiştir. Böylece ilk defa bir İsrail Dışişleri Bakanı Katar'a gitmiş olacaktı.¹⁰ Fakat İsrail Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mark Regev tarafından yapılan açıklamada, bu toplantıya iki Hamas üyesinin de katılmasından dolayı Dışişleri Bakan'ın toplantıya katılmaktan vazgeçtiği belirtilmiştir.¹¹

İsrail'in 13 Temmuz 2006'da Lübnan'a yönelik olarak başlattığı operasyonlardan ötürü, Lübnan'ın başkenti Beyrut'ta acil bir zirve gerçekleştiren Arap Birliği dışişleri bakanları, Lübnan Başbakanı Fuad Sinyora'nun yardım çağrısına tanık olmuşlardır. Sinyora, "İsrail'in bu saldırganlığa son vermesi, derhal askerlerini çekmesi, bu toprakları uluslararası güce teslim edip, mahkûm takasına girmesi ve mayın haritalarını da bize vermesi gerekiyor" ifadelerini kullanmıştır. Bunun üzerine Arap Birliği, Lübnan'ın çıkarlarını temsil etmek üzere BM'ye

⁷ "Qatar's first deputy premier in Damascus", *Arabicnews*, February 22, 2006.

⁸ "Message from president Assad to amir of Qatar", *Arabicnews*, March 22, 2006.

⁹ "Qatar, Lebanon agree on cultural exchanges", *Gulf Times*, January 18, 2006.

¹⁰ "Tzippi Livni Katar'a davet edildi", www.saafoonline.com/haber_detay.php?haber_id=1556#

¹¹ "Livni cancels Qatar trip over Hamas", *Al-Jazeera*, November 2, 2006.

bir heyet göndermeyi kararlaştırmıştır. Beyrut'ta toplanan bakanlar, Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri Dışişleri Bakanları ile Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa'dan oluşan heyeti, BM'ye göndermeye karar vermişlerdir. Ancak, heyetin çabaları bir sonuç vermemiştir.¹² Katar konu ile ilgili olarak BM Güvenlik Konseyi'nde oylanmak üzere bir karar taslağı hazırlamıştır. İsrail'in kınanmasını öngören bu karar tasarısı yapılan ön görüşmelerde ABD'nin isteği doğrultusunda yumuşatıldığı halde, 14 Temmuz'da yapılan oylamada ABD tarafından yine de veto edilmiştir. ABD'nin BM Büyükelçisi John Bolton, iki İsraili askerinin Hizbullah tarafından kaçırılması konusu ve bölgedeki diğer gelişmelerin göz ardı edileceği gerekçesiyle tasarının kabul edilemez olduğunu iddia etmiş, karar tasarısının dengeli olmadığını yorumunda bulunmuştur. Washington yönetimi Arap ülkeleri tarafından desteklenen bu karar tasarısının İsrail'e karşı önyargılı olmasından ve siyasal amaçlar gütmemesinden rahatsız olduğunu belirtmiştir. Kasım ayında Lübnan'a düzenlenen saldırıda ölen siviller nedeniyle İsrail'i kınayan yeni bir karar tasarısı daha hazırlanmıştır. Bu karar tasarısı da aynı şekilde aynı gerekçelerle ABD tarafından veto edilmiştir.¹³

İsrail'in 8 Kasım 2006 tarihinde Beyt Hanun yerleşim birimine düzenlediği saldırıda yedisi çocuk ve dördü kadın olmak üzere 11 sivilin ölmesi neticesinde Katar'ın BM'ye sunmak için hazırlamış olduğu karar taslağını ABD'nin yine veto etmesi birçok ülke ve kurum tarafından eleştirilmiştir. Bölge açısından önemli bir kuruluş olan Arap Birliği'ni temsilen açıklama yapan Genel Sekreter Amr Musa sürpriz olarak nitelendirdiği bu vetonun hayal kırıklığı yaratan bir karar olduğunu ve dolayısı ile de sadece öfkeye sebep olacağını vurgulamıştır. Arap Ligi'nin tepkisinin bir başka göstergesi de 12 Kasım 2006'da Kahire'de yapılan toplantıda Filistin idaresine konmuş olan finansal ablukayı kaldırması olmuştur. Bunun sonucunda Doha yönetimi de Filistin'e yardım konusunda daha somut adımlar atmaya başlamıştır.¹⁴

¹² "Sinyora'nın gözyaşları", **Hürriyet Gazetesi**, Ağustos 8, 2006; "New York'a Arap heyeti",

www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2006/08/060807_lebanondiplomacy.shtml;

¹³ "ABD İsrail'i kınayan karar tasarısını veto etti", **Hürriyet Gazetesi**, Temmuz 14, 2006; "ABD, İsrail'i kınamayı veto etti", **Hürriyet Gazetesi**, Kasım 11, 2006; "Beit-Hanun-Blutbad", **Spiegel Online**, November 11, 2006.

¹⁴ "US veto of Gaza resolution criticised", **Al-Jazeera**, November 12, 2006; "Arabs lift financial blockade", **El-Jazeera**, November 14, 2006.

2006 yılı boyunca değişik dönemlerde bazen yoğun bazen daha az yoğun bir şekilde dünya gündemini meşgul eden Lübnan meselesinde Katar önemli bir tavır ortaya koymuştur. Katar Lübnan'a hem sözlü desteğini sunmuş hem de İsrail'in saldırılarının hemen ardından Katar Emiri bizzat Lübnan'a giderek Ortadoğu barışına nasıl bir katkı yapılabileceğini araştırmıştır. Ayrıca İsrail'in saldırıları nedeniyle zarar görmüş olan mekânların inşası için de yardımda bulunmuştur. Bundan daha önemlisi BM ve Arap Birliği gibi örgütler içerisinde aktif misyonlar üstlenerek İsrail'in bu 'haksız' saldırılarını durdurmasını talep edecek ve kınanması isteyecek kadar konuyu önemseydiğini göstermiştir. Her ne kadar bu girişimler sonuçsuz kalmış olsa da başka bir katkıyı da Eylül 2006'da BM gücüne asker yollayarak yapmıştır. Bu şekilde Doha yönetimi hem Lübnan'a asker göndereceğini açıklayan hem de bunu fiilen gerçekleştiren ilk Arap devleti olmuştur.¹⁵

Sorunlarla boğuşan bir Ortadoğu ülkesi olan Filistin, Ocak 2006'da yapılan seçimlerde Hamas hareketinin parlamento seçimlerini kazanması nedeniyle yeniden zor günler yaşamaya başlamıştır. Seçimlerden hemen sonraki süreçte Batılı devletlerin eleştirileri ve ardından yaptıkları yardımları kesmeleri nedeniyle zor günler geçiren Filistin devleti, Arap devletleri tarafından maddi olarak daha çok finanse edilmeye başlamıştır. Bu çerçevede Katar da Filistin'e hem manevi hem maddi olarak katkıda bulunmuştur.¹⁶ Katar Emiri Şeyh El-Thani 27 Şubat'ta yaptığı basın açıklamasında Hamaslı Filistin hükümetine desteğini, onları tanıdığını açıklayarak göstermiştir. El-Thani daha sonra bu konu ile yaptığı açıklamalarda da Filistin'de iktidara halkın desteklediği bir grubun seçimle geldiğini belirterek buna saygı duymak gerektiğini belirtmiştir.¹⁷ Mart ayında görevi teslim aldığından beri ilk defa yurtdışı gezisine çıkan Filistin Başbakanı İsmail Haniye, Aralık 2006'da Doha'yı ziyaret ederek bazı temaslar sonucunda sağlık ve eğitim sektörlerinde çalışan görevlilerin maaşlarını bir süre için Katar'ın ödeyeceği sözü ile ülkesine dönmüştür.¹⁸ Washington'lu yetkililer ise Katar'ın bu kararını ve yardım vaatlerini kuşku ile karşıladıklarını açıklamışlardır.¹⁹

¹⁵ "Qatar contributes force for peacekeeping in Lebanon", *Arabicnews*, September 5, 2006; "Qatar to send troops to Lebanon", *Al-Jazeera*, September 7, 2006.

¹⁶ "Saudi, Qatar pledge PA aid", *Al-Jazeera*, February 2, 2006.

¹⁷ "Qatar amir pledges support to Hamas", *Al-Jazeera*, February 28, 2006; "Egypt, Qatar agree on aid to Palestinians", *Arabicnews*, February 28, 2006.

¹⁸ "Qatar to help pay Palestinian wages", *Al-Jazeera*, December 3, 2006.

¹⁹ "Palestinian force 'to police truce', *Al-Jazeera*, November 28, 2006.

Filistin'de güçlü iki grup olan El-Fetih ve Hamas hareketleri arasında yaşanan anlaşmazlıklar bölgede meydana gelen önemli bir diğer gelişmeydi. Bu anlaşmazlıkların yılın ikinci yarısında artması üzerine Arap ülkeleri bu durumu ortadan kaldırmak için peş peşe aracılık rolü üstlenmişlerdir. Katar Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani de bu kapsamda 5 Ekim tarihinde Şam'da önce Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad ile ardından da Hamas'ın sürgünde bulunan siyasi lideri Halid Meşal ile durum değerlendirmesi yapmak ve iki grubu uzlaştıracak bir orta yol bulmak üzere görüşmeler gerçekleştirmiştir.²⁰ Hemen ardından Katarlı bakan 10 Ekim'de Gazze'ye gitmiş ve Filistin Devlet Başkanı Mahmud Abbas ile bir araya gelmiştir. Ardından da Filistin Başbakanı İsmail Haniye ile bir araya gelerek iki tarafı uzlaştırmak ve yakınlaştırmak için görüşmüştür. Her iki taraf da Doha'nın başlattığı bu inisiyatifini takdir ile karşıladıklarını açıklamıştır.²¹ İki grup arasındaki sorunun Hamas'ın İsrail'i tanımamakta ısrar etmesi ve bu ülke ile imzalanmış olan anlaşmaları kabul etmemesinden kaynaklandığı, ayrıca Doha'nın başlattığı iki tarafı uzlaştırma inisiyatifinin başarısızlıkla sonuçlandığı iddiaları²² üzerine Mahmud Abbas bir açıklama yaparak inisiyatifin başarısızlıkla sonuçlandığının doğru olmadığını, sadece konunun ayrıntıları üzerinde 'şimdilik' bir anlaşmaya varılmadığını belirtmiştir.²³

Katar'ın Filistin sorununun çözümü konusunda çabaları çerçevesinde bir başka gelişme Ocak 2006'da Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek ile Katar Emiri El-Thani'nin görüşmesiydi. Doha'da gerçekleşen bu görüşmede taraflar, Hamas'ın seçimlerle işbaşına gelmesi ve bunun da Filistinlilerin iradesini yansıttığına inanması nedeniyle Hamas'ı "yasal temsilci" kabul edip bu ülkeye destek vereceklerini açıklamışlardır.²⁴

Ocak ayında bir araya gelen Umman ve Katarlı yetkililer 2005 Ekim'inde büyük bir deprem felaketi yaşayan Pakistan'a yardım amacıyla ortaklaşa imar projelerine imza atmak üzere anlaşmaya varmış-

²⁰ "Hamas urges Abbas to resume talks", **Al-Jazeera**, October 8, 2006.

²¹ "Qatar tries to broker Palestinian unity", **Al-Jazeera**, October 11, 2006.

²² "Qatar's Palestinian mediation fails", **Al-Jazeera**, October 13, 2006.

²³ Yoav Stern, "Qatari FM leaves Gaza unable to break Hamas-Fatah impasse", **Ha'aretz**, October 10, 2006.

²⁴ "Egypt, Qatar agree on aid Palestinians", **Arabicnews**, January 28, 2006

lardır.²⁵ 3 Mart 2006'da Katar Yardım Kuruluşu'nun başkanı olan Şeyh Abdulaziz El-Thani, Katar'ın Pakistan büyükelçisi Hamad El-Hanzab aracılığı ile bu devletin Keşmir ile ilişkilerinden Sorumlu Bakanı Said Faysal'a üzüntülerini bildirerek, deprem mağdurlarına rehabilitasyon, barınma ve eğitim konularında yardımcı olmak üzere teklifte bulunmuştur.²⁶ Ayrıca 30 Haziran 2006'da İslamabat'a bir ziyaret gerçekleştiren Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani, Pakistan Başbakanı Şevket Aziz tarafından karşılanmıştır. El-Thani, ülkesindeki özel sektörün Pakistan'da yatırım yapmakla ilgilendiğini ve bunun Pakistan'ın ekonomik istikrarına katkı yapacağını belirtirken, Aziz yatırımların ekonomik istikrara katkısının yanı sıra, diplomatik, siyasi, kültürel anlamda da katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Görüşmede ayrıca savunma ve güvenlik konularının yanında uluslararası ve bölgesel gelişmeler de değerlendirilmiştir.²⁷

Bölge devletleriyle ikili ilişkileri ilgilendiren olumsuz gelişmeler de yaşanmıştır. 2006 yılının ikinci yarısında Ürdün ile Katar karşı karşıya gelmişler, 2006 yılının sonunda görevi bitecek olan BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın yerine kimin geleceği konusu iki ülke arasında gerginlik yaşanmasına neden olmuştur. Bu makam için adaylardan birisi Güney Kore Dışişleri Bakanı Ban Ki-Moon iken diğer aday Arap ülkelerinin üzerinde anlaşmaya vardıklarını açıkladıkları Ürdün Prensi Zaid Bin Hüseyin olmuştur. 4 Ekim 2006'da BM'de yapılan oylamada Doha yönetiminin Arap ülkelerinin aksine bir tavır sergileyerek Güney Koreli aday lehine oy kullanması Ürdün ile aralarının bozulmasına ve diplomatik bir krizin yaşanmasına neden olmuştur. Amanlı yetkililer, bu davranışı nedeniyle Katar'a yaptırım uygulamayı düşündüklerini açıklamışlar²⁸ ve oylamadan üç gün sonra Doha'daki Ürdün Büyükelçisini geri çağırarak bu açıklamalarını fiiliyata dökmüştür.²⁹

Katar bölge dışından devletler ile de diplomatik ilişkilerini geliştirme yoluna gitmiştir. Katar Yardım Kuruluşu'nun başkanı Abdulaziz El-Thani ve Bosna-Hersek devletinin Doha Büyükelçisi

²⁵ "Oman, Qatarto assist in reconstruction", *Dawn*, January 22, 2006.

²⁶ "Qatar aid for victims of Pakistan quake", *Gulf Times*, March 4, 2006.

²⁷ "Taks to boost cooperation with Qatar", *Dawn*, July 1, 2006.

²⁸ "Jordan recalls envoy from Qatar over UN post row", *Dawn*, October 4, 2006.

²⁹ "Jordan and Qatar in UN spat", *Al-Jazeera*, October 4, 2006; "Jordan recalls ambassador to Qatar", *Al-Jazeera*, October 8, 2006.

Hüseyin Panjeta, 2006 yılının ilk gününde bir araya geldikleri toplantıda, Bosna'da bitmiş olan savaşın halen devam etmekte olan etkilerinin nasıl azaltılabileceği konusu üzerinde fikir alışverişinde bulunmuşlardır. Daha önce de Bosna'ya kütüphane ve okul inşa etmek konusunda yardımcı olan Dohalı yetkililer bu görüşmede Bosnalı mülteciler için barınakların yanında, okul hastane ve tıp merkezleri inşa edilmesi konusunda yardım yapılacağını bildirmişlerdir.³⁰

Önceki yıllarda daha çok gergin olarak nitelendirilebilen ve 2005 yılının sonlarına doğru düzelmeye başlayan Katar-Rusya ilişkileri 2006 yılında da olumlu yönde ilerlemiştir. 23 Mayıs 2006'da Doha'ya resmi bir ziyaret gerçekleştiren Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov görüştüğü Katar Emiri Şeyh El-Thani ve Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani ile yaptığı görüşmeden sonraki basın açıklamasında, Katar'ın son dönemlerde Ortadoğu'da ortaya çıkan gelişmelerde üstlendiği görevi ve ortaya koyduğu analitik ve akıllı çözümleri takdir ettiğini, özellikle sınır ticareti, enerji ve ekonomik işbirliği konularında ikili ilişkilerin önemli olduğunu vurguladıktan sonra, Doha ile vardıkları anlaşma gereği özel projeler üzerinde mümkün olduğunca erken bir şekilde görüşme yapmaları gerektiğini belirtmiştir.³¹

22 Ocak 2006 tarihinde Katar Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani Belçika Ekonomi ve Ticaret Bakanı Marc Verwilghen'i kabul etmiştir. İlişkilerin değişik alanlara yayılması konusunda anlaşmaya varan iki bakan³² çifte vergilendirmenin kaldırılması ve ikili yatırımlar konusunda adım atma kararı almışlardır. Bu görüşmelerde Belçika tarafı özellikle sıvı doğalgaz ithal etmekle, Katar tarafı ise ithal ettiği ilaç ham maddesi, giysi, kâğıt, mobilya ve deri sektörlerinin dışındaki alanlarda ithalat yapmakla ilgilendiklerini açıklamıştır. Katarlı Bakan ayrıca Belçika'nın Doha Büyükelçiliği'nin yakın bir zamanda açılacağını da belirtmiştir.³³

Katar Emiri Şeyh El-Thani 25 Ocak 2006'da başka bir Avrupa ülkesi olan İngiltere'ye gerçekleştirdiği ziyarette, önce İngiltere Maliye Bakanı Gordon Brown ile bir araya gelmiş ve özellikle ekonomik alandaki işbirliğinin nasıl geliştirilebileceği konusu görüşülmüştür. İngiliz

³⁰ "Qatar and Bosnia-Herzegovina", *Gulf Times*, January 2, 2006.

³¹ "Lavrov to present Putin's message to Qatari emir", *Interfax*, May 23, 2006.

³² "FM meets Afgan, Belgian ministers", *Gulf Times*, January 23, 2006.

³³ "Qatar, Belgium look to boost trade ties", *Gulf Times*, January 23, 2006.

Kraliyet ailesi tarafından da kabul edilen Emir, İngiltere Başbakanı Tony Blair ile bir araya geldiği görüşmede bölgedeki son gelişmeler, Irak'taki ve Filistin'deki son durum üzerine görüşlerini aktarma fırsatı bulmuştur. Bunların yanında iki lider, özellikle ekonomik ilişkilerin nasıl geliştirilebileceğini görüşmüşlerdir.³⁴

Emir Şeyh El-Thani, İngiltere'ye gerçekleştirdiği ziyaretin akabinde Fransa'yı ziyaret etmiştir. Paris'te Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac ile bir araya gelen Emir, Lübnan, Suriye ve Filistin'deki yaşananların yanında İran'ın nükleer teknoloji konusundaki girişimini görüşmüş ve iki devlet arasındaki ilişkiler konusunda fikir teatisinde bulunmuştur. Görüşme sonrasında ilişkilerin ve işbirliğinin geliştirilmesi, bunun bölgesel ve uluslararası başka alanlara yayılması gerektiğine dair açıklamalar yapmışlardır.³⁵

2005 yılının sonlarında Danimarka'da yayınlanan Hz. Muhammed karikatürlerinin İslam inancına sahip devletler tarafından tepki toplamasının yankıları 2006 yılında da devam etmiştir. Bu devletlerden birisi olan Katar'da Danimarka ve Norveç ürünleri boykot edilmiştir. Boykot konusundaki öncülüğü ise Katarlı toptancılar, karikatürleri yayınlayan bu iki ülkeden ürün almayarak yapmıştır.³⁶

Danimarka ile yaşanan krizi sadece iki ülke bağlamında ele almak mümkün değildir. Durum sadece Müslümanları değil dini aidiyeti Hıristiyanlık olan ve dünya barışını korumakla mükellef olan kişileri de rahatsız etmiştir. BM örgütünün başındaki Kofi Annan durumu çözmeye yönelik bir girişim başlatmıştır. Bu çerçevede İslam dünyasını rahatsız eden karikatürlerin neden olduğu krizi çözmek amacıyla Katar'ın başkenti Doha da 25 Şubat 2006'da bir toplantının yapılması öngörülmüştür. BM Genel Sekreteri Kofi Annan'ın çağrısı üzerine yapılan toplantıya, Türkiye Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül'ün yanı sıra AB Dönem Başkanı Avusturya'nın Dışişleri Bakanı Ursula Plassnik, AB Dış Politika ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi Javier Solana, İslam Konferansı Örgütü (İKÖ) Genel Sekreteri Prof. Ekmeleddin İhsanoğlu, ev sahibi ülke Katar'ın Dışişleri Ba-

³⁴ "Emir talks with Blair", *Gulf Times*, January 26, 2006.

³⁵ "Chirac, Ruler of Qatar discuss situations in Lebanon, Syria", *Arabicnews*, January 28, 2006; "Emir holds talks UK and France", *Gulf Times*, January 28, 2006.

³⁶ "More outlets withdraw Danish goods", *Gulf Times*, January 31, 2006; "Call to continue boycott", *Gulf Times*, March 2, 2006.

kanı Şeyh Hamad El-Thani, İspanya Dışişleri Bakanı Miguel Moratinos ve Arap Birliği Genel Sekreteri Amr Musa katılacaklardı. Son dakikada gelmemeye karar veren Avusturya Dışişleri Bakanı ve AB Dış Politika ve Güvenlik Yüksek Temsilcisi toplantıya katılmamışlardır. Bir araya gelen yetkililerin, karikatür krizinin çözümü amacıyla yapılan çalışmalara katkı sağlaması hedeflenmiştir. Krizin büyüyerek, Müslümanlar ve Hıristiyanlar arasında daha büyük sorunlara yol açmadan çözülmesi için yoğun diplomatik çaba harcanmıştır.³⁷

Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chavez 2006 yılının yaz aylarında çıktığı dünya turu çerçevesinde Katar'a da bir ziyaret gerçekleştirmiş, Doha'da Emir Şeyh El-Thani ile bir araya gelmiştir. 28 Temmuz tarihinde gerçekleşen bu görüşmede Katar ile işbirliği yapılabilecek alanlar, Lübnan'da yaşanan gelişmeler³⁸ ve bir sonraki dönem BM Güvenlik Konseyi'nde Güney Amerika'yı temsilen Venezuela'nın adaylığı söz konusu olmuştur. Görüşmede Hugo Chavez ABD'nin dünya hegemonyasına karşı güçlü bir ittifak geliştirilmesi gerektiğini belirtmiştir.³⁹

Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü'nün (OPEC) önemli bir üyesi olarak Katar, 2006 yılı içerisinde varil başına petrol fiyatlarının Temmuz ayından itibaren düşmesinden memnuniyet duyulmaması ve yaşanan zararın telafisi için Kasım ayında yapılan örgüt toplantısında petrol üretiminin 1,2 milyon varil azaltılması kararında ve 13 Aralık'ta yapılan ikinci toplantısında Şubat 2007'den itibaren geçerli olmak üzere günlük petrol üretiminin yarım milyon varil azaltılmasını öngören kararın alınmasında etkili olmuştur.⁴⁰

³⁷ "Karikatür krizini çözmek için 8'li toplantı yapılacak", **Hürriyet Gazetesi**, Şubat 25, 2006; "Solana ve Plassnik, Annan'ın davetine gitmiyor", **Hürriyet Gazetesi**, Şubat 25, 2006.

³⁸ "Chavez: İsrail Hitler'e benziyor", www.samanyoluhaber.com, Temmuz 30, 2006.

³⁹ Faruk Akkan, "Chavez 'ABD karşıtı işbirliği' için Rusya'da", **Zaman Gazetesi**, Temmuz 27, 2006; "Chavez, Şam'da birlik mesajı verdi", **Zaman Gazetesi**, Ağustos 30, 2006.

⁴⁰ "OPEC agrees to production cut of 1.2 million barrels a day", **Dawn**, October 20, 2006; "Reaktion auf niedrigen Preis", **Spiegel Online**, October 20, 2006; "OPEC üretimi yine kısıtı", www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2006/12/061214_opez_cut.shtml

Kronoloji Katar 2006

- 4 Ocak:** Katar, Bosna Hersek ile diplomatik ilişki kurdu.
- 25 Ocak:** Katar Emiri Şeyh El-Thani İngiltere'yi ziyaret etti.
- 27 Ocak:** Katar Emiri Şeyh El Thani Fransa'yı ziyaret etti.
- 4 Şubat:** Katar Emiri Şeyh El-Thani İran'ı ziyaret etti.
- 11 Şubat:** İran Cumhurbaşkanı Ahmedinejat Doha'yı ziyaret etti.
- 27 Şubat:** Katar Emiri Ocak ayında Filistin'de yapılan seçimlerin demokratik olması nedeniyle bu hükümeti tanıdığını açıkladı.
- 23 Mayıs:** Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov Doha'yı ziyaret etti.
- 14 Temmuz:** Katar'ın, Lübnan saldırısı nedeniyle İsrail'in kınanması için BM Güvenlik Konseyi'nde oylamaya sunduğu karar tasarisını ABD veto etti.
- 28 Temmuz:** Venezuela Devlet Başkanı Hugo Chavez Katar Emiri Şeyh El-Thani'yi ziyaret etti.
- 4 Ekim:** BM Genel Sekreterliği için yapılan oylamada Katar diğer Arap ülkelerinin aksine bir tavır sergiledi ve Ürdün Prensi Zaid Bin Hüseyin'i desteklemediği için Ürdün ile Diplomatik kriz yaşadı.
- 5 Ekim:** Katar Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani Şam'da Suriye Devlet başkanı Beşar Esad'ı ve Hamas'ın sürgündeki lideri Halid Meşal'i ziyaret etti.
- 10 Ekim:** Katar Dışişleri Bakanı Hamad El-Thani Gazze'de Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas'ı ziyaret etti.